

BADENES SALAZAR, Patricia. *Fronteras de papel. El Mayo francés en la España del 68.* Madrid: Ediciones Cátedra (Grupo Anaya S.A.), 2018. Colección Historia. 386 pàgs. [16,5 x 24].

L'any 1968 és un d'aquests anys que van canviar el món, potser més en un sentit cultural i simbòlic que no pas polític i econòmic, però en qualsevol cas van canviar les expectatives i els horitzons col·lectius de bona part de la societat al món occidental. Aquest també va ser el cas de l'Espanya del 68, malgrat emmarcar-se en un context molt diferent al de la França que assistia a la revolta dels joves universitaris que van prendre els carrers de París. Els ressos d'aquesta revolta, que pretenia canviar el món i va acabar canviant les vides de tota una generació, també van arribar a Espanya, sobretot gràcies a les "fronteres de paper" que representaven les notícies i articles publicats a la premsa escrita. Resulta innegable l'alt grau d'interès que van despertar els esdeveniments que es vivien al país veí, tant a nivell d'opinió pública com, a un nivell més concret, en els diferents moviments socials o artístics. La classe dirigent del règim franquista no va ser una excepció a l'hora d'interessar-se per les notícies relatives al Maig francès, un interès que es convertiria ràpidament en profunda preocupació pel possible efecte de contagi entre diferents sectors de la societat espanyola: un possible contagi que podria ser canalitzat per l'oposició democràtica a la dictadura franquista.

El llibre incorpora una visió global per entendre el context històric, destacant la importància de la guerra de Vietnam i la solidaritat desfermada amb el poble vietnamita a nivell internacional, així com també altres esdeveniments com la Primavera de Praga o la matança de la Plaça de Tlatelolco a Mèxic. A l'hora de contextualitzar el 68 a Espanya l'autora descriu les transformacions socials i culturals del denominat "miracle espanyol", un procés de modernització del país, sobretot econòmic, que es combinava amb la clàssica repressió de la Dictadura franquista. El llibre, a més de recuperar les mirades dels diaris de major tirada a través dels seus corresponents a França i els articles relacionats de revistes com *Triunfo*, *Cuadernos para el Diálogo* o *Gaceta Universitaria*, també inclou les reflexions d'intel·lectuals com José Luis López Aranguren o José Bergamín.

L'autora, dins de l'apartat relatiu a la influència del maig francès en els moviments socials espanyols, en el cas del moviment estudiantil universitari centra la seva atenció en el curs 1967-68 a les universitats de Madrid i Barcelona, amb una conflictivitat creixent que desembocaria en l'assassinat de l'estudiant Enrique Ruano al gener de 1969 per part de la policia i la proclamació de l'estat d'excepció per part del govern. L'altre gran moviment social antifranquista, el moviment obrer, també es va veure influenciat pels esdeveniments d'aquell moment històric, mitjançant informacions procedents de treballadors espanyols a França que van participar en la vaga general i les

protestes. A l'últim apartat del llibre es posa en relleu la relació entre els artistes i el Maig francès, destacant en aquest camp l'impacte en les arts plàstiques a Espanya.

IHE
(Secretaria de la Revista)

Traducción de la reseña anterior:

El año 1968 es uno de esos años que cambiaron el mundo, quizás más en un sentido cultural y simbólico que político y económico, pero en cualquier caso cambió las expectativas y los horizontes colectivos de buena parte de la sociedad en el mundo occidental. Ese también fue el caso de la España del 68, a pesar de enmarcarse en un contexto muy diferente al de la Francia que asistía a la revuelta de los jóvenes universitarios que tomaron las calles de París. Los ecos de esa revuelta, que pretendía cambiar el mundo y acabó cambiando las vidas de toda una generación, también llegaron a España, sobre todo gracias a las “fronteras de papel” que representaban las noticias y artículos publicados en la prensa escrita. Resulta innegable el alto grado de interés que despertaron los acontecimientos que se vivían en el país vecino, tanto a nivel de opinión pública como, a nivel más concreto, en distintos movimientos sociales o artísticos. La clase dirigente del régimen franquista no fue una excepción a la hora de interesarse por las noticias relativas al mayo francés, un interés que se convertiría rápidamente en profunda preocupación por el posible efecto de contagio entre distintos sectores de la sociedad española: un posible contagio que podría ser canalizado por la oposición democrática a la dictadura franquista.

El libro incorpora una visión global para entender el contexto histórico, destacando la importancia de la guerra de Vietnam y la solidaridad desatada con el pueblo vietnamita a nivel internacional, así como también otros acontecimientos como la Primavera de Praga o la matanza de la Plaza de Tlatelolco en México. A la hora de contextualizar el 68 en España la autora describe las transformaciones sociales y culturales del denominado “milagro español”, un proceso de modernización del país, sobretodo económica, que se combinaba con la clásica represión de la Dictadura franquista. El libro, además de recuperar las miradas de los periódicos de mayor tirada a través de sus corresponsales en Francia y los artículos relacionados de revistas como *Triunfo*, *Cuadernos para el Diálogo* o *Gaceta Universitaria*, también incluye las reflexiones de intelectuales como José Luis López Aranguren o José Bergamín.

La autora, dentro del apartado relativo a la influencia del mayo francés en los movimientos sociales españoles, en el caso del movimiento estudiantil universitario centra su atención en el curso 1967-68 en las universidades de Madrid y Barcelona, con una conflictividad creciente que desembocaría en el asesinato del estudiante Enrique

ÍNDICE HISTÓRICO ESPAÑOL

ISSN: 0537-3522

CEHI- Universitat de Barcelona (maig 2018)

Ruano en enero de 1969 por parte de la policía y la proclamación del estado de excepción por parte del gobierno. El otro gran movimiento social antifranquista, el movimiento obrero, también se vio influenciado por los acontecimientos de aquel momento histórico, mediante informaciones procedentes de trabajadores españoles en Francia que participaron en la huelga general y las protestas. En el último apartado del libro se pone de relieve la relación entre los artistas y el Mayo francés, destacando en este campo el impacto en las artes plásticas en España.

IHE
(Secretaría de la Revista)